АЛЕКСЕЕВ АНДРЕЙ АЛЕКСЕЕВИЧ

01.09.1934 – 27.04.2005

Чăваш Республикин Муркаш районне кĕрекен Рыккакасси ялĕнче çуралнă.

1942–1949 çулсенче Калайкасси ялĕнчи çичĕ çул вĕренмелли шкулта, унтан 1950–1953 çç. районти Мăн Сĕнтĕр салинчи вăтам шкулта вĕреннĕ, тăван колхозра ĕçленĕ.

1955–1960 çулсенче И.Я. Яковлев яч. Чăваш патшалăх педагогика институчĕн чăваш тата вырăс чĕлхипе литературин пĕрлехи уйрăмĕнче вĕреннĕ. 1960–1964 çç. Самар хутлăхĕн Чаллапуç районĕнчи Çĕнĕ Эштепен тата Чăваш Эштепен шкулĕсенче чăваш чĕлхипе литератури, вырăс чĕлхипе литератури вĕрентнĕ, шкул директорĕ пулса ĕçленĕ. Чăваш патшалăх институчĕн чăваш чĕлхипе литератури кафедри çумĕнчи аспирантурăран вĕренсе тухсан (1964–1966), Чăваш АССР Министрсен Совечĕ çумĕнчи Ăслăлăх тĕпчев институчĕн чĕлхе пайĕнче ĕçленĕ (1966–1978), тулашри чăвашсен калаçу уйрăмлăхне тишкернĕ. 1979–1988 çç. тĕпчевçĕ Чăваш патшалăх кĕнеке издательствин шкул учебникĕпе педагогика литератури кăларакан уйрăмĕн редакторĕ пулса ĕçлет. 1988–2000 çç. – «Тăван Атăл» журналăн очерк, публицистика тата критика пайĕн ертӳçи.

Уйрăм кăларăмĕсем

Паллă чăваш чĕлхеçисем. Шупашкар: Чăваш кĕнеке изд–ви, 1982. 32 с.

Чăваш писателĕсемĕЧувашские писатели: (Портр. и библиограф. сведения писателей на чуваш. и рус. яз.) / Ред.–сост. А.А. Алексеев. Чебоксары, 1985. Вып. 1. [24 л. портр.].

Библиографический указатель трудов Научно–исследовательского института языка, литературы, истории и экономики при Совете Министров Чувашской АССР (1930–1979 гг.) / Сост. А.А. Алексеев и др.; Ред. А.Е. Горшков. Чебоксары, 1980. 180 с.

Статйисем

Рикка калаçăвĕнчи сасăсен составĕ // Материалы по чувашской диалектологии / НИИ яз., лит., истории и экономики при Совете Министров Чуваш. АССР. Чебоксары, 1960. Вып. 1. С. 175–195.

Венгр чĕлхинчи чăваш сăмахĕсем // Чăваш календарĕ. 1969. Шупашкар, 1968. С. 142.

Чăваш чĕлхине тĕпчекен венгрсем // Чăваш календарĕ. 1970. Шупашкар, 1969. С. 60.

Н.И. Золотницкий – чăваш чĕлхе наукин никĕсне хываканĕ // Тăван Атăл. 1969. № 6. С. 93–95.

Район хаçачĕсен чĕлхипе стилĕ çинчен // Ученые записки / НИИ при Совете Министров Чуваш. АССР. Чебоксары, 1970. Вып. 46. С. 106–119.

В.И. Ленинăн чăвашла куçарнă малтанхи произведенийĕсем // Тăван Атăл. 1970. № 4. С. 56–58.

«Коммунизм ялавĕ» хаçат чĕлхи // Чĕлхе культурин ыйтăвĕсем / Чăваш АССР Министрсен Совечĕ çумĕнчи наука тĕпчев ин–чĕ. Шупашкар, 1971. 1–мĕш кĕнеке. С. 127–140.

Марксизм–ленинизм классикĕсем хаçат–журнал чĕлхи çинчен вĕрентни // Çавăнтах. С. 8–22.

Чăваш радиопередачисен чĕлхипе стилĕ // Çавăнтах. С. 151–170.

Чăваш çырулăхĕн Аслă Октябрь революцичченхи утăмĕсем // Тăван Атăл. 1971. № 11. С. 66–72.

И.Я. Яковлев тата ăна çырулăх тума пулăшакансем // 100 лет новой чувашской письменности: Сб. ст. / НИИ при Совете Министров Чуваш. АССР. Чебоксары, 1972. С. 98–108.

«Пионер сасси» хаҫатпа «Хатӗр пул» радиожурнал чӗлхи ҫинчен // Чӗлхе культурин ыйтăвӗсем / Чăваш АССР Министрсен Совечӗ ҫумӗнчи наука тӗпчев ин–чӗ. Шупашкар, 1972. 2–мӗш кӗнеке. С. 13–34.

Ҫӗнӗ чăваш ҫырулăхне тăвакансем: [А.В. Рекеев, И.Я. Яковлев, С.Н. Тимрясов т.ыт.те] // Ялав. 1975. № 6. С. 28–29.

Чăваш чӗлхин пӗрремӗш грамматики // Чăваш чӗлхине вӗрентессин хăш–пӗр ыйтăвӗсем: Ст. пуххи. Шупашкар, 1976. С. 84–94.

Чăваш литература чӗлхин ум историйӗпе малтанхи утăмӗсем // Чăваш илемлӗ литература чӗлхи / Чăваш АССР Министрсен Совечӗ ҫумӗнчи чӗлхе, лит., истори тата экономика наукисен тӗпчев ин–чӗ. Шупашкар, 1978. С. 3–18.

Чӗлхе – халăх пурнăҫӗн тӗкӗрӗ: [Чăваш Енре пулнă венгри тӗпчевҫисем ҫинчен] // Ялав. 1979. № 2. С. 18–19.

Чăваш литература чӗлхин ум историйӗ // Ялав. 1979. № 4. С. 30.

Ҫӗнӗ чăваш ҫырулăхӗ пуҫланса кайни // Чӗлхепе литература вӗрентессин хăш–пӗр ыйтăвӗсем. Шупашкар, 1980. С. 87–95.

Ҫырулăх сăпкине сиктернӗ: [Чăвашсен ҫӗнӗ ҫырулăхне пуҫарса яракансем ҫинчен] // Тăван Атăл. 1982. № 10. С. 68–71.

Чăваш литература чӗлхин революцичченхи аталану ҫул–йӗрӗ // Тăван Атăл. 1986. № 11. С. 56–59.

Иккӗмӗш гарамматика: [В.П.Вишневскин «Начертание правил чувашского языка» кӗнеке тухнăранпа 150 ҫул ҫитнӗ май] // Ялав. 1987. № 1. С. 25.

Н.И. Золотницкий чăваш халăхне ҫутта кăларассишӗн тунă ӗҫӗсем // Шкул реформи тапхăрӗнче чăваш чӗлхипе литератури вӗрентесси. Шупашкар, 1988. С. 51–62.

Пирӗн ҫыруллă культурăн ҫул–йӗрӗ // Тăван Атăл. 1989. № 12. С. 57–58.

Чăваш чӗлхин пӗрремӗш грамматики // Агитатор блокночӗ. 1989. № 12. С. 20–22.

Чăвашсен ылтăн кӗнеки : [Пӗрремӗш грамматика ҫинчен] // Тăван Атăл. 1992. № 1. С. 64–67.

Чăваш чӗлхин пӗрремӗш грамматики: [«Сочинения, принадлежащие к грамматике чувашского языка» кӗнеке пичетленсе тухнăрапа 225 ҫул ҫитнӗ май] // Ҫилҫунат. 1994. № 8. С. 20–21.

Латин ҫырулăхӗпе чăваш чӗлхи ҫинчен: [Хальхи И.Я. Яковлев йӗркеленӗ чăваш ҫырулăхне латин ҫырулăхӗпе улăштарас ыйту тавра] // Тăван Атăл. 1995. № 3. С. 69–70.

Чăвашсене тӗне кӗртни тата тăван ҫырулăх: (Руҫь христианство тӗнне йышăннăранпа 1000 ҫул ҫитнӗ тӗле) // Тăван Атăл. 1995. № 11. С. 69–72.

* * *

Алексей Иванович Иванов // Ученые записки: Филология / НИИ при Совете Министров Чуваш. АССР. Чебоксары, 1969. Вып. 35. С. 245–247.

Порядок расположения компонентов в определительных словосочетаниях чувашского языка // Ученые записки / НИИ при Совете Министров Чуваш. АССР. Чебоксары, 1969. Вып. 39. С. 223–230.

Заметки о первых грамматических трудах по чувашскому языку // Ученые записки / НИИ при Совете Министров Чуваш. АССР. Чебоксары, 1970. Вып. 49. С. 203–220.

Фольклорно–диалектологическая экспедиция 1969 г. // Там же. С. 234–235.

Литература о Н.И. Ашмарине // Н.И. Ашмарин – основоположник чувашского языкознания: Сб. ст. / НИИ при Совете Министров Чуваш. АССР. Чебоксары, 1971. С. 266–270.

Н.И. Ашмарин о некоторых вопросах развития чувашского литературного языка // Там же. С. 179–186.

Особенности сенгилеевского говора чувашского языка // Материалы по чувашской диалектологии / НИИ при Совете Министров Чуваш. АССР. Чебоксары, 1971. Вып. 4. С. 5–28.

Именные определительные словосочетания в современном чувашском языке // Чувашский язык, литература и фольклор: Сб. ст. / НИИ при Совете Министров Чуваш. АССР. Чебоксары, 1972. Вып. 1. С. 261–280.

Библиография трудов профессора В.Г. Егорова // Чувашский язык, литература и фольклор: Сб. ст. / НИИ при Совете Министров Чуваш. АССР. Чебоксары, 1974. Вып. 4. С. 378–382.

В содружестве с венгерскими учеными // Там же. С. 367–369.

Егоров Василий Георгиевич // Там же. С. 375–378.

Наблюдения над лексикой чувашских периодических изданий 1918–1930 годов // Там же. С. 119–137.

Научная сессия «Язык переводной художественной литературы» // Чувашский язык, литература и фольклор: Сб. ст. / НИИ при Совете Министров Чуваш. АССР. Чебоксары, 1974. Вып. 4. С. 372–373.

Чувашско–венгерские культурные связи // История и культура Чувашской АССР: Сб. ст. / НИИ при Совете Министров Чуваш. АССР. Чебоксары, 1974. Вып. 3. С. 178–190.

Жизнь и деятельность чувашского этнографа, фольклориста и языковеда Н.Е. Ефимова: [1858–1918] // Чувашский язык и литература / НИИ при Совете Министров Чуваш. АССР. Чебоксары, 1975. Вып. 59. С. 198–228.

Первые печатные грамматики чувашского языка как памятники письменности // 200 лет марийской письменности. Йошкар–Ола, 1977. С. 144–151.

Семен Петрович Горский: [К 80–летию со дня рождения] // Вопросы истории и грамматики чувашского языка / НИИ яз., лит., истории и экономики Чуваш. АССР. Чебоксары, 1977. Вып. 74. С. 152–154.

Ф.А. Волегов и его «Свод некоторых слов русских, пермяцких, зырянских, вотяцких и чувашских 1835 г.» // Вопросы истории и грамматики чувашского языка / НИИ яз., лит., истории и экономики при Совете Министров Чуваш. АССР. Чебоксары, 1977. Вып. 74. С. 133–145.

Порядок расположения компонентов в определенных словосочетаниях чувашского языка // Ученые записки / НИИ при Совете Министров Чуваш. АССР. Чебоксары, 1979. Вып. 39. С. 223–230.

Особенности языка чувашей села Живайкино Барышского района Ульяновской области // Диалектика и топонимия Поволжья. Чебоксары, 1979. Вып. 7. С. 75–86.

Интерес к языку и фольклору чувашей // Чувашия и Хевеш – побратимы. Чебоксары, 1982. С. 56–62.

К истории создания «Корневого чувашско–русского словаря Н.И. Золотницкого» // Вопросы чувашской фонетики и морфологии: Сб. ст. / НИИ яз., лит., истории и экономики при Совете Министров Чуваш. АССР. Чебоксары, 1986. С. 55–69.

Краткий очерк жизни и деятельности фольклориста и чувашеведа В.П.Громова // Исследования по лексике и грамматике современного чувашского языка: [Сб. ст.] / НИИ яз., лит., истории и экономики при Совете Министров Чуваш. АССР. Чебоксары, 1986. С. 59–69.

Первые печатные грамматики чувашского языка // Дружба: Лит.–худож. альманах. Чебоксары, 1987. Вып. 2. С. 242–249.

Памятник чувашского языка 1836 года / А.А. Алексеев, Л.П. Сергеев // Исследования по этимологии чувашского языка. Чебоксары, 1988. С. 78–103.

Белилин Василий Алексеевич: (1852–1932) // Биобиблиографический словарь отечественных тюркологов: Дооктябрьский период. М., 1989. С. 41–42.

Вишневский Виктор Петрович: (1804–1885) // Там же. С. 63–64.

Волегов Федот Алексеевич: (1790–1856) // Там же. С. 66–67.

Громов Василий Петрович: (1813–1881) // Там же. С. 80–81.

Дешко Андраш Петрович: (1816–1874) // Там же. С. 87.

Ефимов Никита Ефимович: (1858–1918) // Там же. С. 93–94.

Лебедев Никонор Алексеевич: (1862–?) // Там же. С. 143.
Яковлев Иван Яковлевич: (1848–1930) // Там же. С. 260–261.
Первая грамматика чувашского языка // Халăх шк.ĕНарод. шк. 1994. № 4. С. 78–81.

Пурнăçĕпе ĕçĕ-хĕлĕ

Чăваш чĕлхин çыру пуçламăшĕ / О. Алексеев çырса илнĕ // Коммунизм ялавĕ. 1989. 13 сент.